

Kohti uudenlaista kasvua

Maria Mäkynen

NÄKÖKULMA

Koronan jälkeiset poliittiset toimenpiteet tulevat maalaamaan historiamme suuntaa. Maamme jälleenrakentaminen pitää tapahtua suomalaista osaamista vahvistamalla, kirjoittaa Maria Mäkynen Näkökulmassa.

Korona-epidemia koettelee suomalaisia terveydellisesti, sosiaalisesti ja taloudellisesti ennen näkemättömällä tavalla. Tammi-huhtikuussa yt-neuvottelujen piiriin joutui ennätyskorkeat 170 836 ihmistä. Pelkästään työttömyyden uhan aiheuttama epävarmuuden tunne on myrkyä terveydelle, hyvinvoinnille ja myös yhteiskunnan taloudelle.

Koronan jälkeiset poliittiset toimenpiteet tulevat maalaamaan historiamme suuntaa. Aikaisemmista talouskriiseistä on opittava eikä samanlaisia virheitä ole varaa tehdä. Ryhdymmekö jälleenrakentamaan uudenlaista kasvua yhteiskunnallemme vai kompastummeko vain leikkaamaan säilyttääksemme mielikuvaa vanhasta?

Jo ennen koronaa Suomella on ollut pähkinä purtavana tikittävän työmarkkinoiden rakennemuutoksen kanssa. Työn murros on vienyt työpaikkoja erityisesti matalasti koulutetuilta. 1980-luvulta tähän päivään Suomesta on hävinnyt jopa kolme neljästä työpaikkaa, jonne pääsi ilman toisen asteen tutkintoa. Työn murroksen uskotaan vievät vielä tulevaisuudessakin erityisesti rutiinomaisia ja matalasti koulutettujen työpaikkoja. Vaikka uudenlaisia työpaikkoja syntyy koko ajan lisää, korkea osaaminen, osaamisen jatkuva päivittäminen ja muutoskyvykyys korostuvat. Koronan jälkeisessä ajassa digiosaamisesta tulee yhä

voimakkaammin välttämätön taito.

Vaikka Suomella on monella mittarilla korkeaa osaamista, koulutustason nousu on pysähtynyt. Korkeakoulutettujen osuus on Euroopan keskitasoa ja edelleen ilman toisen asteen tutkintoa jää 16 prosenttia ikäluokasta, vaikka useat asiantuntijat ja työmarkkinajärjestöt ovat todenneet toisen asteen tutkinnon olevan vähimmäisvaatimus työllistymiselle nyky-yhteiskunnassa. (mm. Vihriälä 2020) Lisäksi jopa 600 000 aikuisella on heikot perustaidot ja noin miljoonalla puutteelliset tietotekniikkaa soveltavat ongelmanratkaisutaidot. (PIAAC 2012)

Opetus- ja kulttuuriministeriön mukaan jopa 80 prosenttia Suomeen syntyvistä uusista työpaikoista edellyttää korkeaa koulutusta. (OKM 2019) Tämän osaamisvajeen täyttämiseksi eivät riitä edes nuoret sukupolvet vaan tarvitsemme myös työväestön osaamisen kehittämistä.

Työväen Sivistysliitolla on 100 vuoden aikana kertynyt kokemusta aikuisten osaamisen vahvistamisesta ja kouluttamisesta. Tunnumme erityisesti matalasti koulutettujen, muutosriskin alaisuudessa olevat kentät ja näiden työntekijöiden tukemiseen tarvittavat toimet.

Aikuisten perustaitojen vahvistaminen, digitaitojen kehittäminen koko työväestössä sekä jatkuvan oppimisen mahdollisuuksien sujuvoittaminen osana työelämää kiinteästi nostaisi suomalaisten osaamista merkittävästi. Tulevaisuuden työelämän tärkeiden taitojen, kuten ongelmanratkaisutaitojen, vuorovaikutustaitojen, tiimityötaitojen ja sosiaalisten taitojen oppiminen tulee saada osaksi jokaisen työntekijän työuraa. Vapaan sivistystyön oppilaitoksissa, työelämässä ja järjestötoiminnassa sekä muussa arkielämässä hankitun osaamisen tärkeys pitää tunnustaa osana osaamista.

Jos epidemia nostaa työttömyyttä, tarvitaan ripeitä toimia osaamistason päivittämiseksi ja nostamiseksi tulevaisuuden alojen tarpeita silmällä pitäen. Korona on vain vahvistanut koulutuksen merkitystä työmarkkinoilla. Uusi normaali tarkoittaa sitä, että suomalaiselle korkealle osaamiselle on tarvetta yhä voimakkaammin. Kasvu Suomelle löydetäänkin panostamalla koulutukseen ja sivistykseen.

Marinin hallitus on asettanut jatkuvan oppimisen työryhmän uudistamaan aikuiskoulutusta. Tavoitteena on löytää uusia innovatiivisia osaamista vahvistavia palveluita työmarkkinoiden tarpeeseen. Jotta Suomi säilyy osaamisen kärkimaana ja jatkaa kansallista menestystarinaa on koulutukseen uskallettava investoida jatkossakin. Vapaan sivistystyön oppilaitoksissa on valmius ja osaaminen tarttua osaamisloikan harppaamiseen.

*Maria Mäkynen
Työn murros -projektipäällikkö
Väitöskirjatutkija*